

тие беа членови на раководството за Вардарска Македонија.

На крајот на секавањата се објавени и заеднички забелешки и оценки за работата и улогата на ВМРО (об).

Именскиот и географскиот регистар на крајот на книгата му го олеснуваат на читателот користењето на секавањата.

Д. П.

POLITIČKI ŽIVOT JUGOSLAVIJE 1914—1945, Zbornik radova, Beograd 1974, 599 str.

Неодамна во издание на Третата програма на Радио Београд излезе од печат Зборник на трудови „Политичкиот живот на Југославија 1914—1945“. Во Зборникот во суштина се објавени трудовите од одржаниот тридневен собир на историчари во март 1973 година под наслов „Политичкиот живот на Југославија од 1914 до 1945“, а во редакција на Иницијативниот одбор, кој го сочинуваат Драгослав Јанковиќ, Перо Морача, Бранко Петрановиќ и Тодор Стојков. Уредник на Зборникот е Александар Ацковиќ.

Зборникот е поделен на три дела: Првата светска војна и создавањето на Југославија, Југославија од 1918 до 1941 и Втората светска војна.

Во првиот дел — Првата светска војна и создавањето на Југославија се објавени прилозите од следниве автори: Милорад Екмеќиќ: Судбината на југословенската идеја до 1914; Драгослав Јанковиќ: Србија и создавањето на Југославија; Новица Ракочевиќ: Црна Гора и обединувањето; Богдан Кризман: Хрватските странки спрема обединувањето и создавањето на југословенските држави; Јанко Плетерски: Словенечките политички странки спрема светската војна и југословенското

прашање; Момчило Зечевиќ: Словенечките политички странки спрема создавањето на југословенската држава; Драгован Шепиќ: Југословенското прашање во политиката на Сојузниците; Драган Живоиновиќ: Светата столица и создавањето на југословенската држава; Богдан Кризман: Прашањето на границите на Кралството СХС по Првата светска војна.

Во вториот дел Југославија од 1918 до 1941 се објавени следниве прилози: Андреј Митровиќ: Надворешно-политичка доктрина на новосоздадената југословенска држава; Славољуб Цветковиќ: Идејните борби во КПЈ во дваесетите години; Тома Миленковиќ: Социјалреформистичкото движење во југословенските земји (1917—1929); Бранислав Глигоријевиќ: Парламентарниот систем во Кралството СХС (1919—1929); Тодор Стојков: Внатрешната политика на владеачките кругови во Југославија (1929—1939); Живко Аврамовски: Политиката на големите сили на Балканот (1933—1939) и Перо Дамјановиќ: Борбите за револуционерна марксистичка партија — услов на победата во револуцијата;

Во третиот дел, Перо Морача е автор на прилогот: Процесот на конституирањето на политичката

платформа на КПЈ во ослободителната војна и револуција; Бранко Петрановиќ: Раководствата на граѓанските странки и нивната политика за време на војната и револуцијата на народите на Југославија; Душан Живковиќ: Концепцијата на КПЈ за народна власт; Војмир Кљаковиќ: Меѓународните рамки на југословенската револуција; Венцеслав Глишиќ: Злосторството во Втората светска војна во светлоста на историјата и правото и Веселин Ѓуретиќ: Теоретско-методолошката смисла на

односите класното и националното во НОВ.

Со оглед на периодот што го опфаќа овој Зборник, тој има значење и за историографијата на македонскиот народ. Имено, како што е познато, македонскиот народ не бил настрана од општојугословенските настани од 1914 до 1945 година, туку неговата историја е преплетена со историјата на другите југословенски народи, поради што овој Зборник има своевидно значење.

Н. В.

Д-р Александар Стојановски, **ДЕРВЕНЦИСТВОТО ВО МАКЕДОНИЈА,** ИНИ, Скопје, 1974 г., 362.

Монографијата „Дервенциството во Македонија“ од д-р А. Стојановски е плод на повеќегодишни истражувања во архивите во Скопје, Сараево, Цариград и Анкара. Всушност станува збор за истоимената модифицирана докторска дисертација во која се инкорпорирани најновите научни сознанија за споменатава проблематика.

Монографијата е базирана врз обилна изворна документација и обемна литература. Во уводниот дел авторот критички се осврнува на консултираната литература. Освен тоа, авторот се задржува и на користените изворни материјали: пописни дефтери, канџунами, битолски кадиски сицили, мухиме дефтери, патописни белешки, како и на народната поезија и традиција.

Монографијата содржи два дела: општ и посебен дел. Освен тоа, авторот дал резиме на македонски, руски и француски јазик. На крајот се дадени: библиографски

преглед на консултираните извори и литература, репистер на географските и лични имиња, како и карта на дервенциските села во Македонија.

Оваа најнова публикација на Институтот за национална историја е мошне луксузно опремена.

Во општиот дел (27—148), авторот, најпрвин се осврнува на предусловите и причините за појавата и развојот на дервенциството. Задржувајќи се на воспоставувањето на дервенциството, авторот истакнува: „Прво, воспоставувањето на дервенциската служба не било насекаде едновремено извршено. Во Македонија тој процес најголем интензитет достигнал во втората половина на XV век. Притоа, не треба да се губи од вид дека за целото време од постоењето на дервенциската институција, постојано доаѓало до нови, поединечни наложувања на дервенциската служба, како и обратно, до нејзиното укинување во некои дервенциски села.